

# Příběh jedné udavačky

PATRIK OUŘEDNÍK

Teprve po několika měsících se mi dostal do ruky *Tvar* č. 11 z loňského června, ve kterém je uveřejněn příspěvek Hany Jechové, v němž se ohrazuje proti mé poznámce pod čarou ve francouzském výboru ze Zábranova *Celého života*, který vyšel v nakladatelství Allia v Paříži a jehož jsem editorem. Oproti českému vydání (Torst 1992), ve kterém je většina protagonistů uvedena toliko pod iniciálami, uvádím já, v poznámkách pod čarou a po konzultaci Zábranových rukopisů, plná jména osob a alespoň základní informaci o jejich společenské roli. Na Jechovou vzpomíná Zábrana v souvislosti s udavačským dopisem, který poslala v roce 1956 do překladatelské sekce Svazu spisovatelů. Sekretář sekce Jiří Valja Zábranu varoval a na jeho naléhání mu nakonec dopis ukázal. Jechová zamýšlela upozornit příslušné orgány, že Zábrana, cituji z jeho deníku, „pochází z rodiny třídního nepřítel, že oba jeho rodiče byli odsouzeni za velezrádnou a protistátní činnost. [...] A že jsem asi tyto skutečnosti zatajil a proto ona na mě upozorňuje, poněvadž se domnívá, že člověk z takové rodiny by neměl být připuštěn k práci v kulturní oblasti. [...] Tohle všechno s podpisem, titulem a plnou adresou — Hana Jechová! [...] Ještě za nějaký čas mi pak Valja řekl, že se ho dokonce — na nějaké schůzi, na kterou přijela do Prahy — přímo zeptala, zda se s tím jejím upozorněním „něco dělalo“, a on že jí řekl, že si to Svaz „prošetřuje“. Prostě urgovala vyřízení udání! Valja z toho byl celou tu dobu pořádně vyděšený, ale přece jen našel odvahu to zatlouct, tohle nejspíš bylo i na něho moc“.

Hořká pointa Zábranovy vzpomínky je následující: „V roce 1968 emigrovala na Západ a žije prý v Paříži.“ (V českém vydání z roku 1992 je celá historie vyličená na stranách 362–365.) Má poznámka pod čarou ve francouzském vydání upřesňuje, že Jechová obdržela ve Francii politický azyl a později byla jmenována odbornou asistentkou na Sorbonnské univerzitě. Upřesnění, jež pro francouzského čtenáře nepostrádá zajímavost a které dává až příliš oslnivě za pravdu Zábranově hořkosti: autoři udavačských dopisů se ve světě neztratí.

Příspěvek Jechové v *Tvaru* obsahuje celou řadu posunů, nevyřčeností i prokazatelných lží. Celek je koncipován až barvotiskově mučednický: nejenže nikdy nikoho neudala, ale ve skutečnosti byla celý život perzekvována za své protikomunistické smýšlení: málem nebyla přijata na vysokou, málem byla vyloučena z Karlovy univerzity, málem se nestala kandidátkou věd, málem jí nebylo umožněno se habilitovat, málem jí v šedesátých letech nepustili na studijní pobyt do Itálie atd. Postupně se Jechová díky svému neochvějnému antikomunismu (po němž pohříchu nezůstala jediná faktická stopa) stala obětí rozvětveného komplotu, který zasáhl i jejího manžela — shodou okolností člena KSČ a důstojníka Československé lidové armády —, s nímž se s krvácejícím srdcem musela na nátlak estébáků rozvést (aby se mohla ve Francii provdat za jiného, což už se čtenář *Tvaru* nedozví). Estébáci ji pronásledovali i v jejím novém životě a jejich „*konfidenti infiltrovaní ve Francii*“ o ní rozhlašovali samé nehezké věci. Proč tolik zášti? Protože Jechová, věrna svým protikomunistickým zásadám, už kdysi „*odmítla spolupracovat se Státní bezpečností*“.

Ve Francii se Jechová, postavena tváří v tvář Zábranovu svědectví, nejprve pokusila přesvědčit své okolí, že jde o shodu jmen. Ostatně i v *Tvaru* cosi podobného naznačuje: „*Pan Ouředník ztotožnil tuto zuřivou komunistku se mnou.*“ V českém kontextu se neodvažuje vsunout před sloveso nějaké to adverbium typu *mylně* či *nepravdivě*; naznačuje, ale nedotahuje. Ztotožnit Hanu Jechovou ze Zábranových deníků s Hanou Jechovou ze Sorbonnské univerzity bylo nicméně snadné: obě se za svobodna jmenovaly Sánarová, obě jsou narozené v Humpolci, obě jsou o čtyři roky starší než Zábrana, obě vystudovaly

„Byla bych ráda, kdyby v této věci bylo konečně jasno.“

Hana Jechová, *Tvar* 11, 2006

do té doby odpyčovala trest osmráti ct  
všechny v ústavu nápravných trestů  
v Pardubicích a tete trest doct  
ct v sádky-moském táboře Vojna.  
A že jsem a si tyto „skutečnosti“  
zatajil - a proto ona na mě upo-  
zorňuje, poněvadž se domnívá, že  
člověk z takové rodiny by neměl  
být připuštěn k práci v kulturní  
oblasti, kde se bude neprospěšně  
pokoušet šířit socialismu...  
Tahle všechno, s podpisem, titulem  
a plnou adresou - Hana Jechová!  
Bížel jsem to v mée, řekl jsem  
to rovně na bílém! - Ještě za  
nějaký čas mi pak Valja řekl,  
že se ho dokonce - na nějaké schůzi,  
na kterou přijela do Prahy - přímo  
zeptala, zda se s tím jejím upo-  
zorněním „něco dělalo“, a on že  
jí řekl, že si to Svaz „prošetřuje“.  
Prostě: urgovala vyřízení udání!  
Valja z toho byl celou tu dobu  
pořádně vyděšený, ale přece  
jen našel odvahu to „zatlouct“,  
tohle nejspíš bylo i na něho moc.  
Co k tomu tu Zabrana vedlo?

Z deníku Jana Zábrany.



Obálka francouzského vydání Celého života.



Zábřana psal svůj deník do školních sešitů.



Jan Zábřana s Václavem Havlem a Jiřím Kuběnou v roce 1965.

polonistiku, obě přednášely na olomoucké univerzitě, obě se provdaly za vojáka, obě emigrovaly do Francie. Co jiného tedy zbývá Jechové, nechce-li připustit popisovanou skutečnost, než zapojit Zábřanu do temných čachrů estébáků? „Spolupracoval zřejmě s tajnou policií, která se mi chtěla pomstít a zdiskreditovat mě,“ píše Hana Jechová právnímu poradci francouzského Sdružení spisovatelů — který dopis zprostředkoval nakladateli. Nařčení, nemyslitelné v Česku, bylo možné ve Francii. Jechová ovšem absurdně opominula skutečnost, že v daném případě jde o záznam ze soukromého deníku, o němž se vskutku nedalo předpokládat, že kdy spatří světlo světa; právník z toho vyvodil vcelku logický závěr.

Ale i konání páně Ouředníka je třeba nazřít s veškerou obezřetností: „StB se mi snažila škodit, kde jen mohla. Patří dnešní zneužívání Zábřanova díla do série těchto akcí?“ píše Jechová v *Tvaru*. Neboť StB ani sedmnáct let po Listopadu nepřestává kout pikle proti svým nepřítelům a její mstivost nezná mezí; po vzoru zednářských lóží, jezuitských spolků či řádu iluminátů přežívá kdesi v temném podsvětí a škodí, kde jen může.

Leč Hana Jechová naneštěstí netušila — ve chvíli, kdy spisovala své rozhořčené dopisy francouzskému Sdružení spisovatelů a svůj slzavý příspěvek do *Tvaru* —, že část svazků StB, dosud označených „přísně tajné“, byla nedávno odtajněna. Jeden z nich je jí věnován. Agenti StB, kteří Jechovou kontaktovali v roce 1965, očividně nepochopili, že mají co do činění s přesvědčenou antikomunistkou: „Jechová dávala najevo, že má zájem sdělit orgánům MV veškeré poznatky ze zahraničí, se kterými přijde do styku. Sama se takto nabídla, považuje to za svou povinnost,“ poznamenává fízl pověřený „verbovkou“. (V šedesátých letech

Jechová opakovaně vyjela na pozvání univerzit a Mezinárodního svazu srovnávací literatury do Itálie a do Francie.) Jeho kolega o dva roky později: „Její schopnosti byly ověřeny, podala několik písemných rozborů o infiltrační činnosti v zahraničí vůči ČSSR.“ Díky čemuž Hana Jechová, dosud „kandidátka“, povýší na „informátorku“. „Spolehlivost kandidátky lze posoudit z dosavadního styku. [...] Její spolehlivost je také zaručována v bezvýhradně kladném postoji k socialistickému zřízení.“ Atd. atp. V dubnu 1968 píše jiný fízl (za stylistickou úroveň nejsem odpovědný): „Cílem jejího získání ke spolupráci bylo využití její možnosti v rozpracovávaných akcích ‚Signál‘ a ‚Alpach‘. V obou akcích se jednalo o spojení s podezřelými osobami v zahraničí a s nepřátelskou emigrací.“ Konečně „výpis z archivního svazku č. 623569-MV“, datovaný 1. srpna 1975, shrnuje: „Ke spolupráci byla jmenovaná získána koncem roku 1967 na ideologickém podkladě [jinými slovy nebylo třeba naléhat či vydírat] do rozpracovaných akcí ‚Signál‘ a ‚Alpach‘. Během spolupráce byla hodnocena dobře. Vzhledem k tomu, že jmenovanou nebylo možno dále cílevědomě využít, byla s ní spolupráce přerušena s tím, že s ní bude udržován styk jako s důvěrníci.“ Z kandidátky informátorka, z informátorky „důvěrnice“.

Předpokládám, že Hana Jechová nám v nějakém příštím článku vysvětlí, že nebýt jejího antikomunismu, byla by málem musela udávat ještě víc.

Do svazku s registračním číslem 24 604 je možno po podání žádosti nahlédnout v archivech Ministerstva vnitra České republiky.

**Autor (nar. 1957)** je spisovatel a překladatel.